

איש חי רב פעלים רודף צדקה וחסד
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברוק

כולל דחסידי סוכטשוב
כולל "סנה משה"
ע"ש הר"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל

בית מדרש למגידי שיעור "דף היומי"
חיים סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

האשה החשובה ודופת צדקה וחסד
מרת רודה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

בס"ד, ב' ניסן תשע"ב מסכת כריתות ו' - י"ב גליון מס' 670 יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

השבוע בגליון

- קרבנות יולדת בזמן הזה
- מי יאמר את פרשת היולדת, הבעל או האשה?
- הראשונים שיביאו קרבן כשיבנה בית המקדש
- גוי שהתגייר צריך לטבול את כליו?
- עם ישראל התעלו לדרגה ייחודית עוד טרם קבלת התורה

- מניין הסממנים באצבעות
- אותיות יווניות כאמצעי המחשה להלכות שונות
- ייחודיותה של האות ת'

- הסגולה המופלאה שבאמירת פרשת הקטורת
- מיקומה של פרשת הקטורת בסדר התפילה
- הקטורת - עניין גדול לבטל כל פגע"
- מדוע אומרים "אין כאלוקנו"
- אמירת פיטום הקטורת בשבת בלבד

דבר העורך

סיפורו של לומד דף היומי

שלש דפיקות חרישיות נשמעו על הדלת. יבוא.

אל תוך החדר הציץ ראש ואחריו נכנס יהודי, נעמד ליד החלון, הצביע על הבניין הנשקף מבעד לזוגית ואמר, "פה, בבית הכנסת הראשונים, יש שיעור דף היומי בכל יום, קרה לנו דבר מרגש מאד בשיעור".

בבית הכנסת הראשונים, ברחוב רבי עקיבא בבני ברק, מתקיים בכל יום שיעור דף היומי, והמשתתפים המרוצים מאזינים בשקיקה לשיעורו הנפלא של הרב אליהו טשזנר שליט"א.

וזה דבר המעשה.

היה זה בחול המועד של חג סוכות. אווירה נעימה שררה בבית הכנסת. חברי השיעור התכנסו לשיעור הדף היומי. רעש המכוניות הבודדות שחלפו ברחוב, כמעט לא חדר אל פנים בית הכנסת, מזוג האוויר פעל את פעולתו כנדרש, שתייה קלה הוגשה אל השולחן על ידי אחד מן הלומדים המסורים, ולא נותר להם אלא לשבת ולהגות בתורת ה' מתוך שמחה וטוב לבב. גן עדן.

לאחר סיום השיעור, אחד הלומדים הוציא מגדנות ויי"ש מצקלונו, לכבוד התורה, לכבוד הלומדים ולכבוד החג. הכל בירכו מזונות, שיתו מעט לחיים, ואחד המשתתפים בשיעור פנה אל הרב טשזנר שליט"א וביקשו לומר בפניהם דבר מה, סיפור, וורט או רעיון שיש בו כדי לחזק את הלומדים. מגיד השיעור, החל לספר להם את המעשה הידוע על יוס'לה השוכב, שתעלוליו נודעו בעיירה, וביום בהיר החליט לשנות את עורו, ופנה אל הישיבה הגדולה, ישיבת וואלאז'ין, כדי להגשים את שאיפתו.

ראש הישיבה, הגאון רבי חיים וואלאז'ין זצ"ל, קיבלו לישיבתו לאחר שעמד על נחישותו להתמיד בתורה, והתלמיד הצעיר החל לשקוד על זלזות התורה

דף ו/א חיסר אחת מכל סממניה חייב מיתה

הסגולה המופלאה שבאמירת פרשת הקטורת

בכל יום הקטירו קטורת בבית המקדש על המזבח הפנימי, בבוקר ובבין הערבים, וביום הכיפורים הכהן הגדול היה מקטיר קטורת גם בקודש הקודשים.

הקטורת היתה מורכבת מאחד עשר סממנים: צרי, ציפורן, חלבנה, לבונה, מור, קציעה, שיבולת נרד, כרכום, קושט, קנמון וקילופה. בגמרא מובאות מספר ברייתות העוסקות במעשה הקטורת, ולימים הם שולבו בנוסח התפילה, בפסוקי הקרבנות הנאמרים לפני התפילה, וכמו כן בסיום התפילה [עיין שו"ת רדב"ז סימן אלף קט שהנוסח שבסידור הוא קיצור מהמובא בגמרא].

מיקומה של פרשת הקטורת בסדר התפילה

סדר אמירת פרשת הקטורת בין פסוקי הקרבנות שנוי במחלוקת. "שולחן ערוך" (או"ח סימן א' סעיף ט') מביא בשם הקדמונים, כי יש שנהגו לומר את פרשת הקטורת לאחר אמירת פרשת קרבן התמיד, ואחרים כתבו, כי יש להקדים את אמירת פרשת הקטורת לאמירת פרשת התמיד (ראה מגיד מישרים, פרשת בהר). לא לחינם השתרשו שני מנהגים אלו, שכן, זמן הקטרת הקטורת בבית המקדש היה בין זריקת דם התמיד על המזבח, לבין הקטרת אברי קרבן התמיד (יומא לא/ב). לפיכך, היו שראו לנכון להקדים את פרשת הקטורת, והיו שהעדיפו להקדים את פרשת התמיד (עיין "מגן אברהם" שם, וב"יד אפרים" שם).

הקטורת - עניין גדול לבטל כל פגע"

סגולה מופלאה התלוותה לעבודת הקטורת בבית המקדש; סגולת העשירות. לפיכך, כל כהן לא קיבל זכות להקטיר קטורת, כי אם פעם אחת בחייו, ובכל יום היתה נערכת הגרלה אך ורק בין הכהנים אשר עדיין לא זכו להקטיר קטורת (תמיד פרק ה' משנה ב'). גם אמירת פרשת הקטורת חשובה היא ביותר. רבי משה בן מכיר, חכם מתקופת "בית יוסף" והאריז"ל כתב: "וענין הקטורת הוא עניין גדול לבטל כל נגע וכל פגע רע והוא מבטל המוות ועוצר המגיפה ומסלק רוח רעה וכל המקטרגים מכל העולם... ולכן ראוי לכל בעל נפש להשתדל בכל עוז לאמרה בכל יום פעמיים, בבוקר ובערב, ולכווין בו מילה במילה, ותעלה שיח שפתותינו במקום קרבנותינו, וגורם לנו ברכה והצלחה והרוחה בכל מעשה ומשלח ידינו, ומעשיר, ואינו בא לידי עניות הזהיר בו" (סדר היום, לרבי משה בן מכיר). את דבריו הוא מסיים באיזכור סגולת העשירות שבהקטרת הקטורת, סגולה הקיימת גם באמירת פרשת הקטורת.

צעילוי נשמת

מרת **עדה שור** ע"ה
ב"ר איזיק ז"ל
נלב"ע ג' בניסן תשע"א
תנצב"ה
הונצחה ע"י בעלה **יעקב שור** ה"ו
ילדיה, כלתה, חתניה ונכדיה שיחיו

צעילוי נשמת

הר"ר **חיים צבי פסקוביץ** ז"ל
ב"ר זאב דב ז"ל והצדקת ריינה גולדה ע"ה
נלב"ע ג' בניסן תשנ"ט
תנצב"ה
הונצח ע"י משפחת פסקוביץ שיחיו

צעילוי נשמת

הר"ר **שאול צבי אינהורן** ז"ל
ב"ר חיים נפתלי ז"ל
נלב"ע ה' בניסן תשס"א
תנצב"ה
הונצח ע"י בניו ובני משפחותיהם שיחיו

נר ה' נשמת אדם

לעילוי נשמת
הר"ר **אברהם חיים המלסדורף** ז"ל ב"ר ברוך ז"ל
נלב"ע ר"ח ניסן תשס"ז **תנצב"ה**
הונצח ע"י משפחות המלסדורף וליפסקר שיחיו

מדוע אומרים "אין כאלוקנו": המבקש לעמוד על עוצמתה של סגולה זו, יפתח נא את כתבי של הגאון בעל "נודע ביהודה" זצ"ל (ש"ת, קמא או"ח סימן י') הכותב, כי אומרים "אין כאלוקינו, אין כאדונינו" וכו' לפני פרשת הקטורת, "בכדי שלא יאמר המעשיר, כי כוחו ועוצם ידו עשה לו את העשירות הלזו!..."

סגולה לעשירות, שחשש בצידה.

אמירת פיטום הקטורת בשבת בלבד: קיים מנהג קדום, לומר את פרשת פיטום הקטורת בשבת קודש בלבד. מנהג זה מבוסס על החשש מפני דילוג מילה מפרשת הקטורת, מאחר שבגמרא מבואר, כי כהן אשר חיסר מסממני הקטורת התחייב מיתה, וגדולי עולם תלו אזהרה זו גם על אמירת פרשת הקטורת, שיש להזהר עד למאד באמירתה בדקדוק ובשלמות (עיין "בית יוסף" או"ח סימן קל"ג). לפיכך, היו שנהגו לומר את פרשת הקטורת בשבת בלבד, מתוך חשש שבימות החול עלולים לדלג על מילה מחמת חיפזון (רמ"א סימן קל"ב סעיף ב').

מניין הסממנים באצבעות: כדי להמנע מבלבול באמירת פרשת הקטורת, האריז"ל הנהיג למנות באצבעות בעת אמירת אחד עשר הסממנים ("יסוד ושוורש העבודה" שער ב' פרק י"א).

המנהג הרווח לומר את פרשת פיטום הקטורת בכל יום, מבוסס על דברי "בית יוסף" (שם), אשר דחה את ההקבלה בין כהן המחסר אחד מסממני הקטורת בעת ההקטרה, לבין יהודי המדלג אחד מן הסממנים בעת אמירת פרשת הקטורת. חיוב המיתה, הוא מסביר, מתייחס לבית המקדש בלבד, ובפרט לאור דברי רש"י ("ד"ה "חייב מיתה"), שעונש זה אמור כלפי הקטרת הקטורת ביום הכיפורים בקודש הקודשים. שלקודש הקודשים אין להכנס לשווא, ואם חיסר אחד מן הסממנים, נמצא שלא הקטיר קטורת כראוי ונכנס ללא עילה, וזה הוא חיוב המיתה האמור. עם זאת, גדולינו ז"ל חששו להקבלה בין הקטרת הקטורת לאמירת פרשת הקטורת, כך מסופר על "חזון איש" זצ"ל, אשר הקפיד לומר את פיטום הקטורת מתוך סידור.

דף ו' / כמין כיוני... כמין כיוני...

אותיות יווניות כאמצעי המחשה להלכות שונות

שמן מיוחד היה בבית המקדש, שמן המשחה, אשר נועד למשוח את מלכי בית דוד למלוכה, ואת הכהנים הגדולים לכהונתם, ביום שבו הוטלה עליהם המשחה הרמה. בגמרא מבואר, כי "מושחין את המלכים כמין נזר, ואת הכהנים כמין כי, אמר רב מנשיא כמין כי יוני". משיחת המלכים נעשתה כמין נזר מלכות, סביב ראשם, ואילו משיחת הכהנים הגדולים, נעשתה כמין האות 'כי' מסדר אלפא ביתא יווני, ובכך נתמקד במאמר הבא.

המעיון ברש"י ("ד"ה "כמין כי") וברמב"ם (הלכות כלי המקדש פרק א' הלכה ט') יבחינו על נקלה באות X המאויירת לעזרת הלומד, כדי לציין את צורת האות 'כי' ביוונית. על ייחודיותה של צורה זו אשר נבחרה מתוך שלל אפשרויות לאופן משיחת הכהנים הגדולים, נאמרו שני הסברים מרתקים.

ייחודיותה של האות ת: בכתב העברי הקדום, האות 'ת' נכתבה כך: X, כצורת האות 'כי' היוונית, כפי שניתן לראות במטבע בן עשרה שקלים, עליו מוטבעות המילים 'לגאלת ציון' בכתב עברי קדום. האות 'ת' מסמלת את התחיה, כמבואר בגמרא (שבת נה/א), ובמדרשים גם נאמר, כי היא האות אשר הושמה על מצחו של קין לבל ייפגעו בו (ראה מדרש הגדול בראשית א/א ועיין מדרש תמורה ריש פרק א, ומדרש איכה רבה פרק ב' פסקא א). מאחר שעבודת הכהנים בבית המקדש כרוכה בחששות מפני איסורים חמורים שעונשים כבדים נלווים אליהם, התוו את המשיחה באות 'ת' המסמלת את התחיה.

שתי וערב באלכסון: ביאור נוסף גורס, כי מלכתחילה משחו את הכהנים מאוזן לאוזן ומן הפנים אל העורף, כך שנוצרה צורת שתי וערב. לאחר שהנוצרים האלילו צורה זו היא הפכה למאוסה, ואין להשתמש בה אפילו לצורך מצווה (ראה רא"ש סוכה פרק ג' סימן כ"ו). לפיכך, חז"ל שינו את צורת המשיחה והיטוה אלכסונית, X, צורה שאין בה חשש שתי וערב (ספר "שערי חכמים" אות א' בשם הגר"א, ועיין בכל זה תו"ש מילואים לפרשת תצוה סימן כ').

ברם, ככל שהסברים אלו יפים ומשמחים את הלב, בדיקה מעמיקה קובעת כי אין ממש בהנחה שצורת האות 'כי' היא X. האיורים הנלווים לדברי רש"י ולדברי הרמב"ם אינם מקוריים, אלא התווספו על ידי המדפיסים! ואילו בכתבי היד המקוריים של רש"י ושל הרמב"ם, כמו גם בספרי האחרונים הרבים המפרשים אותם, מופיעים איורים שונים לחלוטין (ראה באריכות בילקוט שינוי נוסחאות ברמב"ם פרנקל הלכות כלי המקדש שם).

מה היא בכל זאת "כי" יוונית? מספר שיטות ראשונים בדבר. יש שאמרו שצורה זו היא כעין אות "כף" הפוכה - C; אחרים טוענים, כי צורת ה"כי" היא כאות ח', ויש שכתבו כי היא כעין האות 'ף', שהיו מושחים ממצחו של הכהן עד עורפו (עיין "באר שבע" הוריות יא/ב, ישועות מלכו ברמב"ם הנ"ל, עיי"ש שביאר שנחלקו בזה רש"י ותוספות, ועיין "מרומי שדה" הוריות יב, ועוד).

והתעלה ממדרגה למדרגה, הרחב את ידיעותיו והפך לאחד מבחירי הישיבה.
ביום מן הימים נקרא יוסלה אל משרד הישיבה, מכתב מבית הוריו המתין לו בחדרו של המזכיר. בכתב נרגש ומבולבל, הוריו הודיעו לו כי חנותם נשרפה, כל פרנסתם עומדת על כרעי תרנגולת, והם מבקשים ממנו לשוב הביתה בזריזות. הוא ניגש להציע את לבטיו לפני ראש הישיבה, אשר השיב לו, כי לדעתו השטן הניח לפניו נסיון להדיחו מלימוד התורה. שמע וקיבל, יוסלה נשאר בישיבה. עוד שני מכתבים נוספים עשו את דרכם אליו במהלך הזמן, שניהם נשאו בחובם צרות ותלאות שונות ומשונות, ובשני המכתבים הדהדה הקריאה הנרגשת - יוסלה חזור הביתה.
יוסלה נשאר בישיבה, ללמוד תורה, בעצת רבו. **הסיפור** גדוש בפרטים שונים, ומגיד השיעור עמד לסיים את הסיפור בכך, שכעבור מספר שנים יוסלה התמנה לרבה של עיר הולדתו, וכמוכן, כי גאוותם נחת שכזו בחייהם.
עוד המילים תלויות בפיו של הרב טשזנר, נקוד דמעות בעיניו של אחד המשתתפים בשיעור, הרב ת. ה"ו. בעודו אוזח בידו מכשיר סולארי, הוא קם ממקומו, וביקש את רשות הדיבור.
פניו אל יהודי יקר זה, אשר ביקש להישאר בעילום שם לרוב צניעותו והוא העלה על הכתב את רגשותיו ההומים.
את מכתבו הוא פותח במשפט: "אפילו הילדה יודעת את האמת - קביעות לשיעורי תורה".
בתחילת הלימודים האקדמיים - לפני כשש שנים - ידעתי שאני לפני מסלול ארוך של לימודים, ורציתי להיות בתוך מסגרת שאוכל להתמיד בה ושיהיה לי משהוא ביד. על כן, הקמתי ביחד עם חבר קבוצה קטנה של סטודנטים, ולמדנו את הדף היומי מתחילת מסכת פסחים. קיבלתי על עצמי בלי נזר ללמוד את הדף היומי ולא להפסיד אף דף. למרות עומס הלימודים, וגם בתקופת המבחנים הרצופים, הייתי נפגש עם החברותא ללמוד.
לאחר שלש שנים סיימתי את לימודי, ובי"ה היו בכיסי שלש שנות לימוד הדף היומי. הצטרפתי לשיעור בבית הכנסת בירושלים, עיר מגורי באותה תקופה, ולמדנו בשעה 05:30 בבוקר. אין חתונות ואין אירועים, אין תירוצים... השתתפתי בשיעור במשך שנה, כאשר כולנו, כל חברי השיעור לא חסרנו אף לא יום אחד, גם בימי השלג.
לשיעורו של הרב אליהו טשזנר שליט"א הגעתי לאחר שמועות והמלצות שונות, ובמיוחד לאור העובדה שלאחר למוד של כשעה בדף היומי, הרב נותן דברי תורה וחיזוק רוחני שמוסיפים רבות.
אצלי בבית כולם יודעים וכולם מבינים את משמעות השיעור של הדף היומי. הכל מסתובב בצורה מובנת מאליה סביב השעה שבה מתקיים השיעור הדף היומי. יוצאים לטייל, חוזרים חצי שעה לפני תחילת השיעור. יש אירוע משפחתי - המשפחה המורחבת מתקשרת לשאול מתי בדיוק מסתיים השיעור...
יום אחד, במהלך השיעור, ה"בוס" חיפש אותי דחוף, כדי להודיע לי שאחת המערכות שאני מופקד עליהן קרסה וזקוקים לי באופן דחוף. ברוך ה' קיבלתי על עצמי לא לענות לטלפונים במהלך השיעור, וכך לא שמעתי את צלצולו. עם סיום השיעור התקשרתי אליו, והוא לא הבין למה לקח לי שעה לחזור אליו. למחרת, לאחר שהסברתי לו מה המשמעות של הדף היומי בחיי, הוא אמר - כל הכבוד, והערךך זאת מאד.
בערב חג הסוכות האחרון נבנו התינוק לא הרגיש טוב. במשך יומיים, הוא לא חייך, בקושי אכל, בלילה השני הוא צרח ללא הפוגה, וחומו לא ירד משלושים ותשע מעלות. במהלך היום הראשון של החג נוכחנו כי המצב מחמיר, ומיד במוצאי החג התארגנו לנסיעה דחופה לרופא. תוך כדי ההתארגנות אמרתי אמרה שהיא תקח מונית כדי שאני לא אפסיד את השיעור, אך ב"ה הצלחתי לקחת אותה ולהגיע בזמן לשיעור. לפני שנפרדנו איחלנו שנינו לבנו היקר, כי יחלים במהרה בזכות הדף היומי.

השאלה העולה לאחר סיום העיסוק בסוגיה זו היא, מדוע חכמינו ז"ל השתמשו באותיות יווניות ולא באותיות משלנו, מלשון הקודש. הא ניחא, אם היתה זו הפעם היחידה שהיו נוהגים כן, אך במקומות שונים בתלמוד חכמים משתמשים בצורת האותיות היווניות כדי לתאר את צורתם של חפצים שונים. הנה, בבואם לתאר את מבנה המזבח, חכמים אמרו שצורתו כצורת האות 'גאם' היוונית (מדות פרק ג' משנה א'). מדוע?
 "באר שבע" (שם) כותב, "ושמא יש לומר... צורתו המדוייקת יותר היא האות היוונית". כלומר, צורת האות היוונית דומה יותר למעשה המשיחה מצורת האות העברית. "בית דוד" (מדות שם) מעלה אפשרות מעניינת ביותר. לדבריו, חז"ל מאנו להשתמש באותיות הקודש כדי לתאר צורות. חידוש זה מאדיר את ערכן הסגולי של האותיות הקדושות, אשר ניתנו לעם הקודש.

דף ז/ב יולדת

קרבנות יולדת בזמן הזה

פרשת קרבן היולדת נפרשת על פני מספר דפים במסכת. ביום הארבעים ואחד ללידת הבן, וביום השמונים ואחד ללידת הבת, על היולדת להביא קרבן לבית המקדש, קרבן יולדת.

לאחר שבעונותינו הרבים חרב בית המקדש ובטלו הקרבנות, אנו אומרים את פסוקי הקרבנות חלף הקרבנות, כמאמר הנביא (הושע יד/ג) "ונשלמה פרים שפתינו". ב"שולחן ערוך" ובנושאי כליו קיימת התייחסות לאמירת פסוקי קרבנות חטאת, אשם, עולה ועוד, אך הם אינם מזכירים את קרבן היולדת. אולם, מספר פוסקים מציינים, כי אין כל ספק שיש לומר את פסוקי הקרבנות שבתחילת פרשת תזריע (ויקרא יב/א) במקום הקרבנות קרבן יולדת, ולאחר אמירת הפרשה יש לומר "יהי רצון מלפניך ה' אלוקנו ואלוקי אבותינו, שתהא אמירה זו חשובה לפניך כאילו הקרבנות קרבן יולדת" ("פתחי מגדים", פרק כ"ט, סעיף מ"ח, והערה 5). רבי שלמה הכהן מוילנא זצ"ל מצייין (שו"ת "בנין שלמה" חלק א' סימן א'), כי גם אשה הנחשפת כעת למידע זה בפעם הראשונה, צריכה לומר מספר פעמים את פרשת הקרבנות, כמספר לידותיה.

מי יאמר את פרשת היולדת, הבעל או האשה? למעשה, אנו יוצאים מנקודת הנחה פשוטה, כי על היולדת מוטל לומר את פסוקי קרבן היולדת. ברם, בגמרא (נדרים לה/ב) מבואר, כי חובת הבאת קרבן יולדת מוטלת על הבעל! אמור מעתה, מי שחייב להביא את הקרבן, הוא אשר יאמר את הפסוקים חליפתו, לא כן?

רבי שלמה הכהן מוילנא (שם) טוען, כי היולדת היא שתאמר פסוקים אלו, שכן, חיובו של הבעל בהבאת קרבן היולדת, הוא להביא קרבן בשבילה, עבורה, שהיא המתכפרת בקרבן זה ולא הוא, והקרבן קרב לשמה בלבד. זאת ועוד, הטלת חיוב הבאת הקרבן על הבעל נובעת מן העובדה הפשוטה שהאשה אינה בעלת נכסים, ולפיכך הוא חייב לדאוג לה. כל זאת כאשר המדובר הוא בכבש של ממש, אך בנוגע לדיבורים, היש מי שיטען כי הבעל מסוגל לדבר טוב יותר מאשתו?...

כולם עשירים: פרשת קרבן יולדת כוללת את הפסוקים העוסקים ביולדת עשירה, המביאה שה ובן יונה לקרבנה, ופסוקים העוסקים ביולדת ענייה, המביאה תור או שתי יונים לקרבנה. הפסוקים כותבים, כי כל יולדת, הן ענייה והן עשירה, די לה באמירת הפסוקים העוסקים ביולדת עשירה, שהרי גם ענייה המביאה קרבן עשירה יוצאת ידי חובתה (יומא מא/ב), ומשכך, הרי קיימה באמירת פסוקים אלו "ונשלמה פרים שפתינו" ("פתחי מגדים" שם, "בנין שלמה" שם, ועיין "כלי חמדה", תזריע).

יעמוד אבי הבן: קיימת הלכה מעניינת המוזכרת בכל ספרי הפוסקים, אך היא אינה מוכרת דיה. בספרי ההלכה מופיעים כללים רבים וסדרי קדימויות לעניין העלייה לתורה, את מי יש לכבד בעליה, מי קודם למי ועוד. הפוסקים כותבים, כי מן היום שבו חלה על היולדת חובת הקרבנות הקרבן, יש לכבד את בעלה בעליה אחת ("לבוש" ו"מגן אברהם" סימן רפ"ב, ו"ביאור הלכה" סוף סימן קל"ו). [מלבד זאת, הבעל מתכבד בעליה לתורה בשבת הראשונה שבה היולדת מגיעה לבית הכנסת, עיי"ש].

ומה באמת הקשר בין קרבן היולדת לבין עליה לתורה. יש מבארים ("שולחן ערוך" הדרת קודש בילקוט מפרשים בשם משנת יעקב שבשערי אפרים שער ב' פתחי שערים ס"ד), כי מנהג העולם שהעולה לתורה נודר צדקה, ונדרו הוא כקרבן. לפיכך, יש טוענים (נימוקי או"ח סימן רפ"ב), כי בימי חול, שבהם אין נוהגים לנדור ולנדוב לצדקה בעליה לתורה, הבעל אינו קודם לאחרים!

דף ח/ב גר מחוסר כפרה

הראשונים שיביאו קרבן כשיבנה בית המקדש

בגמרא מבואר, כי נכרי המבקש להתגייר זקוק לברית מילה, טבילה וקרבן, וכל עוד שלא הביא קרבן, הוא אינו רשאי לאכול בשר קדשים, ואינו רשאי לישא בת ישראל. כך מפרשים רבים מן הראשונים את הגמרא (עיין "שיטה מקובצת" אות ג'). אולם, בזמן שבית המקדש אינו קיים, גזירת הכתוב היא כי גרותו חלה גם ללא הבאת קרבן גרות.

שאלה יפה יצאה מבית מדרשם של רבותינו האחרונים, מה יעשה נכרי אשר התגייר בזמן שבית המקדש היה קיים, וטרם היה סיפק בידו להקריב קרבן בית המקדש נחרב! האם מצבו התלוי ועומד מתקבע לנצח, הוא אינו רשאי לישא בת ישראל?

מיד בסיום השיעור התקשרתי לרעייתי לשמוע מה שלומו, והיא ענתה בתחושת רווחה והקלה, "ב"ה הרופא לא מצא מאומה, התינוק נרדם, תמיד תלך לשיעור".
 אך זה אני מסיים את השיחה, והרב טשזנר החל לספר את המעשה על יוס'לה שעמד בניסיונות... מאד התרגשתי, זה היה בשבילי חיזוק עצום.
למחרת בבוקר התינוק התעורר שמח וטוב לב, כאילו לא התרחש מאומה.
כבר באותו יום בתי בת הארבע היתה מהלכת בחדווה ומספרת לכל עובר ושב, אבא הלך ללמוד תורה והתינוק הבריא.

★ ★ ★

מורי ורבותי.

אין זה מופת, אין כאן נס, יש כאן הרבה יותר מזה. אנו עדים לקשר נפשי-רוחני עמוק ובל ינתק של יהודי אל אלוקיו ואל תורתו. הדף היומי מחולל פלאים בנפש הלומד, ובעקבות כך כל משפחתו חיה את התורה הקדושה, ורוח אלוקים מנשבת בבית, עד שבכל עת ובכל מצב, שיעור הדף היומי עולה על כולנה והילדים מרגישים - לא רק יודעים, חשים - לא רק מבינים, כי התורה היא סם חיים.
עשרות שיחות מוסר, מאות מאמרים ואין ספור הרצאות אינם מסוגלים להטמיע בנפש הילד הרך את אשר הטביע אב יקר זה בנפש ילדיו באותו יום. זה הוא כוחו של הדף היומי, ההופך את לומדיו ליהודים של הדף היומי.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 3446 בני ברק. פקס: 03-570-93-97 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף ו/ב כל תענית שאין בה מפושעי ישראל אינה תענית

בין מומר למומר

בגמרא נאמר, כי כל תענית שאין בה מפושעי ישראל אינה תענית.
ומדוע מומר, שאל ה"בית ישראל" מגור זצ"ל, אינו רשאי לאכול מקרבן פסח?
והוא השיב: יש הבדל בין מומר שבא לאכול לבין מומר שבא לצום...

לעילוי נשמת

מרת **חווה לאה פריימן** ע"ה
 ב"ר דב ז"ל נלב"ע ח' בניסן תשס"ז
תנצב"ה
 הונצחה ע"י בני המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת אמית מורת
 מרת **פסיה שיינדל (הגר) אפל** ע"ה
 ב"ר שמואל ז"ל נלב"ע ב' בניסן תשנ"ב
 ולעילוי נשמת מור"ח
 הר"ר **אלתר יוסף מאיר הרשקוביץ** ז"ל
 ב"ר יואל ז"ל נלב"ע ה' בניסן תשל"ז
תנצב"ה
 הונצחה ע"י ע"ד
 הר"ר **שמואל ואסתר אפל** שיחיו - ב"ב

לעילוי נשמת

ר' **יצחק גולדשטיין** ז"ל
 ב"ר אברהם ז"ל נלב"ע ו' בניסן תשמ"ה
תנצב"ה
 הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

תחליף או עיכוב זמני: לא לשם חידוד נשאלה שאלה זו. הגאון רבי יעקב יצחק רבינוביץ זצ"ל, הנודע בשם רבי איצ'לה פונוביז'ר, והגאון רבי זלמן סנדר שפירא זצ"ל, התכתבו ביניהם אודות שאלה זו המהווה חייץ בין שתי שיטות חולקות של הראשונים, להבנת תהליך גירותם של הנכרים המתגיירים בזמן שבית המקדש אינו קיים, ומדבריהם עולה, כי קיימות שתי אפשרויות שונות להבין כיצד תהליך הגירות מושלם בהעדר מרכיב הקרבן. אפשר, שגזירת הכתוב היא, כי ההגבלות החלות על גר שלא הביא קרבן, מעוכבות בזמן שבית המקדש אינו קיים, ולפיכך, הוא רשאי לישא בת ישראל. אפשר גם, כי התורה קבעה, שבזמן שבית המקדש קיים, הגבלות מסויימות יסורו מעל הגר עם הקריבו קרבן, ואילו בשעה שבית המקדש חרב, הגבלות אלו יסורו מעליו בעת הטבילה.

דינם של הגרים כשיבנה בית המקדש: וההשלכה המעשית ביותר בין שתי גישות אלו היא, מה יהא דינם של הגרים כאשר יבנה בית המקדש במהרה בימינו. אם ההגבלות המוטלות עליהם עד הביאם קרבן לא סרו לחלוטין, אלא עוכבו מחמת העדרו של בית המקדש, הרי שמאותו יום ואילך הם אסורים בבנות ישראל עד אשר יקריבו קרבן גירות. ברם, אם כצד השני, שהטבילה ממלאת את מקום הקרבן בשעה שזה אינו ניתן להקרבה, אזי, אומנם קרבן עליהם להקריב, שבשעת גירותם התחייבו בקרבן גרות, אך אסור לא יאסרו בבנות ישראל בהבנות הבית, שכבר הותרו בהן לעולם באמצעות הטבילה.

כאשר נעיין בראשונים נמצא, כי שתי הגדרות אלו משמשות כשני צדדים במחלוקת ראשונים. בתוספות ישנים (ט/א) כתבו, כי האמור בגמרא, שהגרים צריכים להפריש מעות עבור רכישת קרבן לכשיבנה בית המקדש, נובעים מכך שהקרבן נחוץ להם ביותר, שהוא מתירם לבוא בקהל... הרי לנו, כי לדעתו, לא סרו ההגבלות מעל גרי הצדק, אלא הן מעוכבות כל זמן שלא ניתן להסירם. ואילו מהגדרת הרמב"ם את הגר עולה, כי אינו סבור כן. הרמב"ם (הלכות מחוסרי כפרה פרק א' הלכה ב') כותב, כי עד שהגר אינו מביא קרבן הוא אינו "כשרי ישראל, ומשיביא קרבנו "יעשה ישראל כשר". לדעתו, איפוא, הקרבת הקרבן אינה מסירה מעליו מגבלות בלבד, אלא היא גם מעלה אותו בדרגה, שהופך ל"ישראל כשר". מעתה, לאחר שבימינו הטבילה משמשת כתחליף להקרבת קרבן, משטבל הגר הפך ל"ישראל כשר". בלתי סביר להניח, כי בהבנות בית המקדש, לפתע הגרים ינחתו מדרגתם ויחדלו להיות "ישראל כשר" עד אשר יקריבו קרבן. לדעת הרמב"ם, אם כן, כאשר בית המקדש אינו קיים, ההגבלות **סרות** לחלוטין על ידי הטבילה.

השלכה נוספת עולה, לכאורה, בין שתי האפשרויות, הלא הוא המקרה שבו עסקנו בתחילת המאמר; נכרי שהתגייר בזמן שהבית היה קיים, מל וטבל, וטרם הספיק להביא קרבן חרב הבית. אם כצד הראשון, הוא רשאי לישא בת ישראל, מאחר שהגבלות אלו מעוכבות בכל עת שאין אפשרות להקריב קרבן. אך אם כצד השני שהטבילה ממלאת את מקום הקרבת הקרבן, הלא גר זה כבר טבל וטבילתו לא הסירה מעליו את ההגבלות הנזכרות, משום שבאותה שעה עדיין בית המקדש היה קיים, והטבילה לא נשאה על שכמה את משא הקרבן.

האומנם? הוא אינו רשאי לישא בת ישראל לעולם?

רבי איצ'לה מוצא פתרון לגר צדק זה - יטבול נא שנית לגירותו, עתה שבכח הטבילה להכניסו בקהל ישראל, יטבול שוב לשם גרות, ותעלה ארוכה למצוקתו... (שו"ת זכר יצחק במהדורה החדשה בסיומן כ"ח, כ"ט, ל).

קטע יומי מתוך הגליון השבועי "מאורות הדף היומי - לילדים"

מסכת כרתות • דף י' • יום המישי'ו בניסן

מי יכול להקריב קרבן פסח

באותה שנה היתה תכונה רבה בבית המקדש. שנה הלכה שאם רב הקהל טמאים בטמאות מות, מקריבים את קרבן הפסח בטמאה! כך ארע באותה שנה. בדרך כלל מארע כזה מתרחש כאשר מלך נפטר וכל העם משתתפים בהלוותו ונטמאים. במהלך העליה לחר הבית שמע תלמיד חכם אחד, יהודי אומר לחברו: מזל שכלם טמאי מת והתר להקריב ולאכל את קרבן הפסח בטמאה, כי אני נגעתי בגבלה ועוד לא הספקתי לטבל כדי להטהר מן הטמאה, עכשו אני לא צריך להטהר ממנה. נזעק התלמיד חכם ואמר לו: ידידי הקר! טעות בדידי! רק למי שטמא בטמאת מת התר להקריב קרבן פסח בטמאה, אך לבעלי טמאות אחרות אסור להקריב את קרבן הפסח (על פי רמב"ם, הלכות ביאת המקדש, פרק ד', הלכה י"ב).

כל יום הילד שלך לומד, מוסיף ידיעות בתורה!

למנוי לגליון לילדים חייג:
1700-500-151
חודש היכרות חינם

ולסיום:
שלוש במר אחד!

1-700-500-151